

Jumalateenistus Nõos P, 13.09.26 kl 11, 15. pühapäev post *Trinitatis*

Lektsioonid: 1Kn 17:1,8–16; Lk 10:38–42

Jutlus: Fl 4:10–14

Laulud: 272 (1–3); 357 (1–5, 6); 442 (1–3); 449A (1–3)

Väga suureks rõõmuks Issandas oli mulle see, et te viimaks jälle virgusite mõtlema minule; sest teie olete ju mõelnud, aga teil polnud sobivat juhust. Ma ei ütle seda puuduse pärast, kuna ma olen õppinud olema rahul sellega, mis mul on. Oskan elada kehvalt ja oskan elada ka jõukalt, olen kõigega ja kõigi oludega tuttav: nii kõhtu täis sööma kui nälgima, elama nii jõukuses kui puuduses. Ma suudan kõik tema läbi, kes teeb mind vägevaks. Ometi, te tegite hästi, et võtsite osa minu kitsikusest.

On juhtunud nii, et kui eelmise pühapäeva jutluseteksti, 2Kr 9:6–15 taustal oli esimesel kristlikul sajandil kogudustes tehtav korjandus – pagankristlaste korjandus Jeruusalemma algkogudusele, mille organiseeris apostel Paulus ise –, siis 1. sajandi kristlaste korjandus on taustal ka tänasel kirjakohtal Fl 4:10–14. Nüüd on siis tegu Filippi linna koguduse korjandusega apostel Pauluse enda toetuseks.

Mõnes mõttes võib sellest ka aru saada, kuna korjandused on suures osas vabatahtlikul tööil põhinevate kristlaste koguduste tähtsaim viis vahendeid hankida – nii tollal kui tänapäeval. Öeldakse, et kirik elab annetustest ja nõnda tõepoolest ka on.

Nagu tavaliselt, alustame ka tänast jutlust tausta edasise avamisega. Pauluse kiri filiplastele on kirjutatud u 60. aastal pKr, mõne piibliteadlase arvates ka mõni aasta varem. Seda kirja peetakse Pauluse enda kirjutatuks. Varem oldi üsna kindlad, et Piiblis meieni kiri pole tervik, vaid koosneb Pauluse eri kirjade fragmentidest. Viimasel ajal eelistatakse siiski seda mõtet, et kiri on üks tervik.

Selle kirja kirjutamise ajal oli Paulus vangis. Jällegi vaieldakse selle üle, kus tema vangistus kulges, kas Kaisareas, Efesoses või Roomas. Meie jaoks on aga kirja mõistmise seisukohalt kõige olulisem teada, et Paulusel polnud õigus vabalt liikuda, ta kannatas oma evangeeliumikuulutuse tõttu vangistust.

Tänase jumalateenistuse teema on meie kirikukalendri järgi „Jumala hoolitsus”. Ja tänasest kirjakohtast leiab seda Jumala hoolitsust mitmel tasandil.

Esiteks selles, et ehkki Paulus oli vangis, oli Jumal talle kinkinud kaaskristlastest toetajad ja võimaluse nendega suhelda. Teame ju, et inimene kaotab üsna varsti lootuse, kui ta jääb üksi ega tea, kas temast keegi hoolib. Tänu Jumalale, meil on enamasti keegi kes meie käekäigu vastu huvi tunneb ja meid vajadusel aitab! Paulus kirjutab ka 1Kr 10:13: „Aga Jumal on ustav, kes ei luba teid kiusata rohkem, kui te suudate taluda, vaid koos kiusatusega valmistab ka väljapääsu, nii et te suudate taluda.” Kui inimene pöördub oma lootusetuses Jumala poole, siis annab Jumal talle kindlasti väljapääsu.

Nii andis Jumal väljapääsu ka Paulusele, isegi sellise raske koorma juures, mis ta Paulusele oli asetanud. Paulus oli küll vangis, kuid ta sai suhelda oma sõpradega (ja ka see on Jumala hoolitsus, et tal üldse sõpru oli!). Filippi kirja lugedes saame teada, et Paulusel oli kaastööline Epafroditos, kes talle Filippi koguduse saadetud rahalise toetuse kätte toimetas ja tema tänukirja, millest meie tänane kirjakoht ka pärineb, omakorda Filippi kogudusele kätte toimetas.

Teiseks oli Jumal kinkinud Paulusele tarkust oma olukorraga rahul olla. Arvatakse, et Paulus oma aja haritlasena tundis hästi stoa filosoofiat, mis on, lihtsalt öeldes, üks vaimne viis maailma kannatustega hakkamasaamiseks. Stoitsimis toetub inimene oma kannatuste talumisel loodusele, püüab elada loodusetunnetuses: inimene peab järgima universumit juhtivat mõistust ehk Logost.

Kuulsimegi, kuidas Paulus meie kirjakohtas ütleb, et ta on õppinud olema rahul sellega, mis tal on: „Oskan elada kehvalt ja oskan elada ka jõukalt, olen kõigega ja kõigi oludega tuttav: nii kõhtu täis sööma kui nälgima, elama nii jõukuses kui puuduses.” See kõlab tõesti üsna stoitsistlikult. Kuid erinevalt stoa filosoofiast ei järgi Paulus mitte umbisikulist Logost, vaid Jumalat, kes on talle ju isiklikult ilmunud: ülestõusnud Jeesus Kristus ilmutas end talle Damaskuse teel.

Ometi võiks öelda, et filosoofia kui tarkusearmastus aitas Paulusel mõista paremini ka Jumala plaani tema elus. Ja seetõttu tasub filosoofiat alati vaadelda kui Jumala abivahendit inimesele Jumala nõu mõistmiseks, isegi kui see filosoofia tundub paganlikuna. Eks ole see justkui instrument Jumala nõu mõistmiseks!

Kolmandaks on Jumal Pauluse eest hoolitsenud ka selles, et Paulus suudab oma kannatuste kiuste vaadata ka oma ligimesele ja näha ka tema kannatusi. Kaasaja psühholoogias kõneldakse intelligentsuse kõrval ka emotsionaalsest intelligentsusest ehk tundetarkusest, mis on võime tajuda, mõista, juhtida ja väljendada enda ning teiste tundeid ja emotsioone.

Kui inimene on oma eluga puntrasse sattunud, siis on tal raske mõelda teiste peale, kes võivad olla samasugustes või suuremais raskustes. Peame seda inimlikuks ja loomulikuks. Siiski hindame neid inimesi, kes suudavad võtta initsiatiivi ja hoolida teistest: püüda neid mõista ja aidata.

Paulus, nagu juba kõnelesime, kandis oma elus väga suuri koormaid. Kuid vaatamata sellele oli Jumal tema eest hoolitsenud ka sellega, et oli andnud talle rohkesti emotsionaalset intelligentsust. Loeme ju tema kirjadest, kuidas ta väljendab oma rõõmu ja kurbust oma koguduste ja selle üksikute liikmete üle: talle läheb tema kaasinimeste käekäik väga korda.

Meie kirjakohas väljendub see emotsionaalne intelligentsus selles, et Paulus, olles kirjeldanud oma suutlikkust igasugustes oludes hakkama saada, ütleb: „Ometi, te tegite hästi, et võtsite osa minu kitsikusest.” Selle tunnustusega ta näitab välja, et ta mõistab ka Filipi koguduse vaeva korjanduse kogumisel. Enamgi veel, ta võrdleb seda vaeva isegi oma kitsikusega, mis vangi puhul tunduvad ju palju suuremad kui ühe korjanduse kogumisel.

Kuid Paulus teadis ju omast käest ka seda, kui keeruline võib olla annetusi koguda: oli ta ju ise juhtinud pagankristlaste korjandusaktsiooni Jeruusalemma kogudusele ja kogenud sealjuures rohkesti vaeva ja viletsust.

Siinkohal tulevad meelde ka need inimesed, kes Eestis nõukogude ajal käisid koguduseliikmeilt kirikumaksu kogumas, et tollal nõukogude ideoloogilise ja majandusliku surve all elavaid kogudusi käigus hoida. See polnud maksukogujale kindlasti meeldiv ülesanne, kuid seda oli tarvis teha, kuna vastasel korral poleks kogudus suutnud tasuda oma riigimakse, rääkimata laguneva pühakoja remontimisest.

Pauluselegi tuli see maksukogumise raskus kindlasti meelde ja vaatamata oma vangistusele suutis ta panna end Filipi koguduse olukorda ning neid nähtud vaeva eest tunnustada – mis siis, et Jumal oli talle andnud tarkuse olla rahul sellega, mis tal on.

Mulle tuli ka mõte, et kas ei kuma sellisest Jumala hoolitsusest – emotsionaalse intelligentsuse annist inimesele – läbi ka Jeesuse kaksikkäsk: armasta oma Jumalat üle kõige ja ligimest nagu iseennast. Inimene võib olla suur jumalamees või jumalanaine, olla oma usuga paljudele eeskujuks, ent kui ta ei suuda enda kõrval näha ligimest, siis jääb tema missioon poolikuks. Ka apostel Paulus ütleb ju oma tuntud armastuse ülemlaulus 1Kr 13:1–3: „Kui ma räägiksin inimeste ja inglite keeli, aga mul ei oleks armastust, siis ma oleksin kumisev vasknõu või kõlisev kuljus. Ja kui mul oleks prohvetiaanne ja ma teaksin kõiki saladusi ja ma tunnetaksin kõike ja kui mul oleks kogu usk, nii et ma võiksin mägesid teisale tõsta, aga mul ei oleks armastust, siis poleks minust ühtigi. Ja kui ma kõik oma vara ära jagaksin ja kui ma oma ihu annaksin põletada, aga mul ei oleks armastust, siis ma ei saavutaks midagi.”

Niisiis oleme tänase kirjakoha kaudu leidnud kolm viisi, kuidas Jumal võib inimese eest hoolitseda. Esiteks selle kaudu, et ta kingib meile meie eksistentsiaalses üksinduses kaasteelisi ja loob meile võimaluse nendega suhelda. Teiseks hoolitseb Jumal meie eest sellega, et on andnud meile tarkuse oma olukorraga rahul olla, kasvõi siis mõne filosoofilise või vaimse õpetuse toel; sest Jumal suudab meid nende esmapilgul jumalakaugete vaimsete rännkute kaudu tuua lõpuks enda juurde. Ning kolmandaks hoolitseb Jumal meie eest seeläbi, et on andnud meile võime märgata enda kõrval ka meie kaasteeliste vajadusi, ehkki meie elu ei pruugi olla kerge ja kogu meie jõud peaks justkui meie enda peale ära kuluma.

Täna tähistame lisaks Issanda päevale ka vanavanemate päeva. Eestisse jõudis see tava alles 2010. aastal, kuid mujal maailmas tähistatakse seda juba mõnikümmend aastat varem. Enamasti on

vanavanemate päev ilmalik püha, kuid roomakatoliiklusega seotud maades, nt Poolas tähistatakse seda ka kirikupühana.

Vanavanemail on tähtis roll inimühiskonnas, kuna nende elukogemus ja aeg, mida nad omakasupüüdmatult oma lapselaste heaks jagavad, on viimaseile suureks toeks nende isesesivaks eluks valmistumisel. Küllap on vanavanemail sellega oma tähtis roll ka Jumala hoolitsuse vahendamisel. Ning võib-olla ka meie tänases jutluses välja toodud tähendustes: nad on inimesed, kellele võib alati toetuda; nad on oma elukogemuse tõttu õppinud olema rahul sellega, mis neil on ja on sellega nooremaile eeskujuks; nad suudavad enda hädade kõrval ka teisi – paremini kui parimas tööeas täiskasvanud, kes on mattunud oma igapäevaste murede koorma alla.

Elagu vanavanemad kui Jumala hoolitsuse head apostlid!

Aamen.